

מרכז המידע והידע הלאומי למערכה בקורונה
מסמך מספר 45

מדינות אירופה נערכות להחזיר בהדרגה את המשקים שלהן לפעילות, תוך המשך הקפדה על ריחוק חברתי

1. חלק ממדינות אירופה החלו לגבש את השלבים הראשוניים באסטרטגיית היציאה שלהן, לרבות שחרור הדרגתי של המשק. עם זאת, מרביתן מדגישות כי מדובר בשלבים מוקדמים בלבד, ודורשות תנאים נוספים להמשך צמצום המגבלות כמו ירידת התחלואה והגדלת כמות הבדיקות.
2. בכל מקרה, במקביל להחזרת חלק מענפי התעסוקה לפעילות, מתפרסמות הנחיות מפורטות על המשך שימור הריחוק החברתי והמלצות או הנחיות על שימוש באמצעי מיגון מתאימים.
3. בגרמניה ובצרפת ישנה כוונה להחזיר באופן הדרגתי את מערכת החינוך לפעילות. בגרמניה למשל, יוחזרו בשלב הראשון תלמידים שחייבים להיבחן. ניתן דגש לצורך בהגדרת אופן החזרה והמגבלות שיישארו (למשל בהסעות ובהפסקות), אך נראה כי עד כה לא גובשו סופית התוכניות לכך.
4. החזרת הפעילות במשק מצריכה גם את הגברת השימוש בתחבורה הציבורית (למשל, באיטליה - תדירותה צפויה לגדול). גם כאן, במגוון מדינות הושם דגש על שימור מגבלות במסגרת השימוש בתחבורה הציבורית – כמות הנוסעים, שימוש באמצעי מיגון, הגבלה באמצעות מתן אישורים מיוחדים והצורך באכיפה.
5. מאחר שתהליך שחרור המשק באירופה רק החל בחלק מהמדינות, ובאחרות נמצא עדיין בשלבי גיבוש, מוקדם לעמוד על השפעתו על היקף התחלואה וההידבקות.

עיקרי התכניות המסתמנות להחזרת הפעילות במשק				מדינה
מוסדות חינוך	תחבורה ציבורית	עסקים	סטטוס התכנית	
כנראה יוחזרו רק בספטמבר	הגדלת תדירות	פתיחה מחדש תוך הקפדה על היגיינה וריחוק חברתי: <ul style="list-style-type: none"> • משרדים גדולים יעבדו במשמרות ועם עדיפות לעבודה מהבית • עסקים קטנים – הקפדה על צמצום מספר האנשים בתוכם • בארים ומסעדות – יפתחו בהמשך 	מימוש החל מ-4 במאי	 איטליה
סגורים, למעט חינוך מיוחד וילדיהם של עובדים חיוניים	עובדת בתצורה מצומצמת	משרדים ומפעלים עובדים תחת הנחיות של ריחוק חברתי, שאר העסקים סגורים	טרם גיבשה אסטרטגיית יציאה	 בריטניה
תלמידים שחייבים להיבחן יחזרו ללימודים (צורך בהסעות); אוניברסיטאות יקיימו לימודים מקוונים אך הבחינות יתקיימו כסדרן		<ul style="list-style-type: none"> • פתיחת מפעלים וחנויות ששטחם פחות מ-800 מ"ר • היי-טק – עבודה מהבית • שאר החנויות – יפתחו בתחילת מאי 	ההנחיות ייכנסו לתוקף ב-20 באפריל	 גרמניה
נותרים בהסגר		התעשייה ותחום הבנייה יחזרו לעבודה, תוך שימת דגש על ריחוק חברתי, שאר המגזרים יישארו בהסגר	לא אימצה עדיין אסטרטגיית רשמית, אך ב-13 באפריל קיבלה החלטה על החזרת חלק מהמשק לפעילות	 ספרד
בתיה"ס כנראה ישובו לפעילות, אוניברסיטאות ימשיכו בלמידה מקוונת	עובדת בתצורה מצומצמת	כלל העסקים (מפעלים, משרדים, חנויות) יפתחו, למעט ענפי המלונאות והתרבות	חזרה לפעילות מתוכננת החל מ-11 במאי	 צרפת
לעת עתה, אין צפי לחזרה	עובדת על בסיס אישורי בריאות			 רוסיה

איטליה

1. כבר ב-14 במרס הותרה **פתיחה מחודשת של תעשיית העץ, חנויות ספרים וחנויות בגדים לילדים ותינוקות**, תוך שמירה על מרווח של מטר בין הלקוחות^[4].

2. ראש ממשלת איטליה הקים (10 באפריל) **כוח משימה** המורכב מ-17 אישים בולטים במגזר הכלכלי והציבורי לצורך גיבוש "**השלב השני**" **לחזרה לשגרה** בצל המשבר.

3. כוח המשימה העביר (15 באפריל) את המלצותיו לבחינת הממשלה^[1]. **הצעדים הסופיים צפויים להתפרסם תוך כעשרה ימים**. ברקע, לחץ ציבורי על הממשלה לשמר שקיפות, ובכלל זה לפרסם את הפרוטוקולים של ישיבותיה^[2].

4. עד כה, **גובשו מספר החלטות בנוגע לחזרה ההדרגתית לשגרה שכל הנראה תתחיל באופן גורף ב-4 במאי**^[5]:

א. הנחיות ההיגיינה והמיגון האישי מ"פרוטוקול הבטיחות במקומות עבודה" (שהוכרז ב-14 במרס) ימשיכו להיות תקפות. כך עובדים ייבדקו בכניסתם למקום העבודה, יידרשו לעטות מסכה וכפפות ולחטא באופן תדיר את סביבתם וידיהם.

ב. בעלי עסקים יידרשו להציב ציוד חיטוי בכניסה, לספק ציוד חיטוי למסכי מגע ומקלדות לעובדיהם, לחטא את חנותם פעמיים ביום ולוודא שמערכת האוורור תקינה.

ג. מסתמן שהעבודה במשרדים גדולים תתבצע במתכונת של **זמני כניסה ויציאה מוגדרים ועבודה מהבית** ככל הניתן.

ד. בעסקים הקטנים מ-40 מ"ר תתאפשר כניסה של עובד ולקוח אחד בלבד, מכוני יופי ומספרות יחלו לעבוד בתצורה של עובד פר לקוח. בעסקים גדולים

מ-40 מ"ר תתאפשר כניסה של לקוחות ספורים במקביל תוך הקפדה על שמירה של מטר בין הלקוחות והבחנה בין הכניסה ליציאה.

ה. בארים ומסעדות צפויים להיפתח בשלב מאוחר יותר, וגם אז יידרשו לשמירת מרחק של שני מטרים בין השולחנות. המלצה להארכת זמני הפתיחה במטרה למנוע צפיפות.

ו. בסמכות **נשיאי האזורים** להוסיף סייגים כראות עיניהם.

5. **ייתכן שבתי הספר יחזרו לעבוד בספטמבר**, טרם ידוע באיזו מתכונת. מסקר דעת קהל עולה שההורים מסכימים עם החזרה בספטמבר וקיום קורסי השלמה בקיץ^[6].

6. **תדירות התחבורה הציבורית צפויה לגדול ומספר הנוסעים יוגבל למחצית מהמושבים**. כמו כן, צפויה הגדלה של כמות העובדים ברשויות התחבורה לצורך אכיפה יעילה^[3].

בריטניה

1. לבריטניה **אין עדיין אסטרטגיית יציאה ממוקדת וברורה**. על פי תוכנית ההבראה של בריטניה יתקיימו **בדיקות נוגדנים** המעידות על חסינות להדבקות, ובדיקות קורונה אשר מוכיחות כי לא קיימת מחלה פעילה. בדיקות אלה יתבצעו על כל גורם אשר מעוניין לחזור לעבודה. עם זאת, **לא קיימת תוכנית מסודרת לשחרור הכלכלה הבריטית לפי ענפים**.^[9,8]

2. הצעתו של פרופסור קארול סיקורה, יועץ לממשלה הבריטית ובכיר לשעבר בארגון ה-WHO, כוללת תכנית לאסטרטגיית יציאה בת ארבעה שלבים (שכאמור טרם אושרה ע"י הממשלה):^[10]

א. פתיחת עסקים קטנים הכוללים פחות מ-50 עובדים ב-27 באפריל.

ב. החזרת מוסדות הלימוד ב-4 במאי.

ג. החזרת משרדים, בארים ומסעדות ב-18 במאי.

ד. הקלה בהגבלות לגבי התקהלויות וטיסות ב-1 ביוני.

3. יש לציין כי בריטניה מאשרת לחלק מהעובדים **בעבודה משרדית או במפעל**

ללכת לעבודה בתנאי שאינם חווים תסמינים של המחלה ואין באפשרותם לעבוד מהבית. בנוסף לכך, ממליצה על שמירת שני מטר מרחק בין עובד לעובד ומבקשת מהמעסיקים לבקש מהעובדים לשמור על ההיגיינה ולשטוף ידיים:^[11]

א. **עבור עבודה משרדית ועבודה במפעל** - החל מ-23 במרס בריטניה קבעה כי יש לעודד את העובדים לעבוד מהבית במקרה והדבר מתאפשר. במקרה ואין זה אפשרי, יש לשמור על מרחק של שני מטרים בין עובד לעובד ולשמור על ההיגיינה. אם לא קיימת אפשרות לשמור על מרחק של שני מטר, יש לעבוד אחד ליד השני ולא פנים אל פנים. במקרה ויש צורך לעבוד פנים אל פנים, אין לשהות כך מעל 15 דקות. יתר על כן, אם שמירה על מרחק של שני מטרים בין עובד לעובד אינה מתאפשרת, יש לשקול מעבר לעבודה במשמרות. זאת ועוד, יש להמליץ לעובדים להביא מזון מהבית. במקרה והדבר לא מתאפשר יש לספק לעובדים מזון תוך כדי שמירה על כללי הריחוק וההיגיינה.

ב. **עבור עבודה משרדית הכוללת שירות לקוחות** - בנוסף להנחיות שצוינו

ביחס לעבודה משרדית כללית, יש לדאוג שהלקוחות יהיו במרחק שני מטר זה מזה, זאת על ידי סימון תורים ופיקוח על כמות הלקוחות הנכנסים. יתר על כן, יש לוודא כי הלקוחות שנכנסים אינם חווים תסמינים של המחלה ולהציב מחסומי זכוכית אקרילית (פרספקס) בנקודות המפגש בין הלקוחות לעובדים.

4. תחומים שנסגרו לחלוטין:^[7]

- א. מכירה קמעונאית בחנויות רחוב - נסגרו החל מ-23 במרס למעט סופרמרקטים ובתי מרקחת; טרם נפתחו מחדש.
- ב. מכירה קמעונאית בקניונים ושווקים - נסגרו למעט סופרמרקטים ובתי מרקחת; טרם נפתחו מחדש.
- ג. שירותים בעבודה מקרוב (מספרות וכו') - נסגרו החל מ-23 במרס; טרם נפתחו מחדש.
- ד. בתי מלון ושירותי הארחה ותיירות - נסגרו החל מ-25 במרס, הוסבו למקלטים עבור מחוסרי בית; טרם נפתחו מחדש.
- ה. בילוי ופנאי - נסגרו ב-20 במרס (מסעדות, בתי קולנוע, תיאטראות, מועדוני לילה, וכו'); טרם נפתחו מחדש.

5. תחבורה ציבורית:

- א. אין נתונים שמעידים על הדבקה בתחבורה הציבורית, אך נכון ל-8 באפריל, 14 עובדי אוטובוסים נפטרו מקורונה מתחילת המשבר.^[14]
- ב. התחבורה הציבורית בבריטניה פועלת ללא הפסקה מאז תחילת המשבר, אך **במתכונת מצומצמת**. זאת, על מנת שעובדים חיוניים יוכלו להגיע למקומות עבודתם, בעוד שאנשים אחרים מעודדים להימנע מנסיעות.
- ג. אגודת עובדי האוטובוסים של בריטניה קראה (8 באפריל) לאסור על קבלת תשלומים במזומן באוטובוסים על מנת למזער את סיכון ההדבקה עבור הנהגים. החלטה זו התקבלה כבר בצפון אירלנד.^[14]

6. מערכת החינוך:

א. בתי ספר בבריטניה **נסגרו באופן חלקי** החל מה-20 במרס. ממועד זה, הם נשארים פתוחים רק עבור **ילדים בסיכון וילדים של עובדים חיוניים** במידה ואין אפשרות שישארו בבית. לצורך כך, עובד חיוני מוגדר כמי שעובד באחד התחומים הבאים: רפואה, עבודה סוציאלית, חינוך, שירותים ציבוריים חיוניים, ממשלה, מזון, ביטחון, תשתיות (חשמל, מים, וכו'), ושירותים פיננסיים חיוניים.^[12]

ב. בתי הספר שנשארים פתוחים פועלים לפי הנחיות ריחוק חברתי בהתאם להנחיות הממשלתיות:^[13]

- 1) איסור כניסה לבתי ספר לבעלי תסמינים.
- 2) הקפדה על כללי ריחוק חברתי - שימור על מרחק בתורים, בגן שעשועים, ובין שולחנות בכיתה. בנוסף, מומלץ לשים סימנים על הרצפה במסדרונות כדי למנוע התקרבות בין סטודנטים.
- 3) צמצום התקהלויות בבתי ספר, לרבות ארוחת צהרים והפסקות במשמרות ומניעת ישיבות מורים.
- 4) צמצום גודל הכיתות ככל האפשר.
- 5) ניקוי משטחים בכיתות (שולחנות, מחשבים, כיסאות, ידיות, וכו'), וכן צעצועים בגנים, בתדירות גבוהה.
- 6) התחשבות בדרכי ההגעה של תלמידים וצמצום השימוש בתחבורה ציבורית כמה שאפשר.

7) הקפדה על היגינה בדגש על שטיפת ידיים, במיוחד בגנים ופעוטונים ובעת החלפת חיתולים וטיפול פיזי בילדים. הוגדר כי יש להזכיר לילדים לשטוף ידיים בתדירות גבוהה ולפקח על ילדים קטנים.

8) אין הנחיה למורים או לתלמידים לחבוש מסכות או ציוד מיגון אחר.

9) בתרחיש בו מתגלה שמורה או תלמיד חולה במהלך שהותו בבית ספר, יש להקפיד על הנהלים הבאים: על החולה לחזור הביתה; אם ילד מחכה לאיסוף, יש לתת לו להמתין בחדר נפרד עם חלון פתוח; אם ילד חולה משתמש בשירותים כאשר מחכה לאיסוף, יש לתת לו להשתמש בשירותים נפרדים ככל האפשר ולחטא את השירותים לאחר השימוש; מורים שבאים במגע עם ילד חולה לא חייבים לחזור הביתה אלא רק לשטוף ידיים בצורה יסודית.

גרמניה

1. ב-15 באפריל התקיימה שיחת ועידה בין קנצלרית גרמניה, אנגלה מרקל, וראשי הממשלות של המדינות הפדרליות, בנוגע לאסטרטגיית היציאה מהסגר. לאחר מכן, התקיימה מסיבת עיתונאים בנוכחות מרקל, בה **הוצגו הנחיות חדשות בנושא זה**. עם זאת, הדגישה הקנצלרית כי כלל ההנחיות עשויות **להשתנות** בהתאם לקצב ההדבקה^[15].

2. ההנחיות החדשות בהקשרי **תעסוקה ומסחר**:

א. **כלל החנויות אשר קטנות מ-800 מ"ר יוכלו להיפתח החל מיום שני** (20 באפריל). בנוסף, חנויות המוכרות מכוניות, אופניים וספרים יוכלו להיפתח מחדש ללא מגבלה על גודל החנות.

ב. מפעלים יוכלו להיפתח תוך שמירה על כללי היגינה ומרחק בין העובדים^[17], בעוד משרדי הייטק ככה"נ יישארו בשלב זה בעבודה מהבית.

ג. שאר החנויות, לרבות מספרות, יוכלו להיפתח ב-4 במאי. זאת, תוך שמירה על כללי היגיינה מספקים.

3. ההנחיות החדשות בהקשרי מוסדות הלימוד:

א. החל מה-4 במאי, יחזרו ללימודים תלמידי כיתות י'-יב', אשר נדרשים לבצע בחינות בשנה זו ובשנה הבאה. מאותה הסיבה, יחזרו ללימודים גם תלמידי השכבה הבוגרת בבתי הספר היסודיים.

ב. לאור זאת, על משרד החינוך להציג תכנית ליישום הנחיה זו, הכוללת התייחסות להסעות ולהפסקות.

ג. באוניברסיטאות, מרבית הלימודים יישארו באופן ממוחשב מהבית. עם זאת, אירועים המצריכים הגעה לאוניברסיטה, כגון בחינות או עבודת מעבדה, יוכלו להתקיים תוך שמירה על כללי ההיגיינה.

ד. בנוסף, ספריות וארכיונים יוכלו להיפתח תוך שמירה על כללי ההיגיינה הנדרשים.

ה. בתי הספר היסודיים והמעונות יישארו סגורים בשלב זה.

4. כמו כן, פורסמו הנחיות בריאותיות ועדכונים נוספים:

א. ביחס למסכות וציוד מיגון, יסופק ציוד רפואי מלא עבור הצוותים הרפואיים. כמו כן, הממשלה ממליצה מאוד לכלל הציבור להשתמש במסכות, במיוחד בתחבורה הציבורית ובעת ביצוע קניות. עם זאת, לא צוינה הנחיה מחייבת מפורשת על כך.

ב. צוין כי יש להגדיל באופן משמעותי את כמות העובדים בשירותי הבריאות הציבוריים המקומיים, כאשר היעד הינו יחס של חמישה אנשי צוות ל-20,000 תושבים.

ג. כמו כן, אפליקציית ניטור נמצאת כרגע בפיתוח ותספק תמיכה נוספת לשירותי הבריאות במאבקם בנגיף. מרקל הדגישה כי אפליקציה זו תתבסס על שיתוף פעולה של התושבים מרצונם ובהתאם להנחיות האיחוד האירופי^[18].

ד. בשלב זה לממשל הגרמני יש יכולת בדיקה גבוהה המאפשרת 650,000 בדיקות PCR בשבוע. על מנת לאפשר יכולת זו בהמשך, יירכש ציוד בדיקה נוסף.

ה. **קיימים כיום מספר מאמצים מחקריים, בדגש על פיתוח חיסון לנגיף.** מיד כשימצא חיסון, על הממשלה הגרמנית לספק מנות חיסון לכלל האוכלוסייה במהירות האפשרית.

5. במסגרת כלל ההנחיות שהוצגו^[16], להלן ההנחיות אשר נותרו בעינן:

- א. על כלל האזרחים לשמור מרחק של 1.5 מטר אחד מהשני.
- ב. אין לצאת למרחב הציבורי להתקהלות של יותר משני אנשים אשר אינם מתגוררים במשק בית משותף.
- ג. **אירועים המוניים**, בכללם אירועי דת, **אינם מותרים** עד להודעה חדשה.
- ד. מוסדות הדת של כלל הדתות ישארו סגורים ולא יתקיימו כלל אירועים דתיים, למרות חג הפסחא.
- ה. אין לבצע ביקורים וטיולים פרטיים, גם לא לקרובי משפחה וגם לא בתוך המדינה הפדרלית.
- ו. **אירועים המוניים הינם אסורים** עד ל-31 לאוגוסט, כאשר על המדינות הפדרליות לנסח כללים בנוגע למגבלת המקסימום של האירועים.
- ז. כלל החוזרים מחו"ל נדרשים להישאר בביתם בבידוד ל-14 יום.

ספרד

1. ממשלת ספרד אותתה שהיא מוכנה לצמצם את המגבלות הקיימות במסגרת ההסגר הנוכחי החל מ-26 באפריל. לא התפרסם מידע מפורט על הצעדים הקונקרטיים שתנקוט. עם זאת, שרת החוץ הספרדית ארנצ'ה גונזלס לאיה, הגדירה (7 באפריל, במסגרת ראיון ^[19] ל-BBC) **שלושה יסודות חיוניים באסטרטגיית היציאה הספרדית: מסכות, בדיקות המוניות וטכנולוגיה למעקב אחר זיהומים קהילתיים ונגועים:**

א. ביחס למסכות, תיארה את קידום השימוש ההמוני במסכות וגם בחומרי חיטוי.

ב. בנוגע לבדיקות המוניות הדגישה את חשיבות הזיהוי של **המקרים האסימפטומטיים** העלולים להדביק. כמו כן, התייחסה לצורך בקידום **מחקר מקיף לבדיקת שכיחות נוגדנים לנגיף** באוכלוסייה (בדיקה סרולוגית) כדי לאמת כמה אנשים עברו את הנגיף בהצלחה. בנוסף, ציינה כי יש בדיקות גם במקומות בהם שכיחות הנגיף היא גבוהה, למשל במרכזי בריאות ובבתי אבות, גם עבור מטופלים וגם בקרב העובדים. לדבריה, לאחר ביצוע הבדיקות ברוב במקומות הנ"ל, כדאי לשקול הרחבת הבדיקות ההמוניות במגזרים אחרים.

ג. **הטכנולוגיה למעקב אחר זיהומים קהילתיים ונגועים** צפויה לאפשר את הגדלת האחריות בקרב האזרחים שייקחו חלק פעיל בהתמודדות עם הנגיף. כמו כן, כל גל נוסף או הסלמה של התחלואה מחייבת את המדינה לדעת היכן נמצאים האזרחים בכל רגע נתון, כמה כבר עברו את המחלה וכמה עדיין לא חסינים מפני הנגיף. מידת סיום ההסגר תהיה תלויה למידת הידע וההבנה של המדינה על אזרחיה.

2. **חזרה הדרגתית של עובדים שאינם חיוניים לשוק העבודה בו לא ניתן לעבוד בצורה מקוונת - ב-13 באפריל** ^[20] התקבלה ההחלטה כי **התעשייה ותחום הבנייה יחזרו לעבודה** תוך כדי שמירת על פרוטוקולים למניעת זיהומים אפשריים. שני המגזרים הללו כוללים כארבעה מיליון עובדים. חשוב לציין כי ההסגר נמשך, **ומסעדות, חנויות, אוניברסיטאות ובתי ספר, בין היתר, נותרו סגורים** ^[21].

3. התעשייה כוללת את כל הפועלים אשר לא מייצרים חומרים סניטריים או מזון (אלו הוגדרו כעובדים חיוניים והינם פעילים במשק). בתחום הבנייה, הותר לחזור לעבוד רק באתרי בנייה שבהם אין אנשים אחרים (כמו דיירים) איתם העובדים יכולים לבוא במגע ^[22].

4. כחלק מהפרוטוקולים שאומצו כדי למזער את שיעור ההידבקות, **הממשלה התחילה לחלק בחינם** (13 באפריל) ^[23] **מסכות בתחבורה הציבורית** לאנשים ש"לא יכולים לשמור על המרחק המינימלי המוגדר" בעבודתם ובתחבורה הציבורית.

5. **בנוסף, משרד הבריאות פרסם המלצות עיקריות** ^[24] **עבור אלו החוזרים לעבודתם:** אספקת אמצעי ההגנה הדרושים לכל עובד בהתאם לסוג עבודתו, צמצום משמרות, סגירת אזורים משותפים, שמירה על מרחק הבטיחות בין העובדים, מדידת חום בכניסה והקפדה על שטיפת הידיים.

6. **חלק מההקלות בתנאי ההסגר יחולו ככל הנראה בחלוקה אזורית - כמה נשיאים של קהילות אוטונומיות תומכים** ^[25] **בכך שהחזרה לשגרה תותאם לנסיבות האזוריות השונות.** בתוך כך, הקהילות הוולנסית, מורסיה, קסטיליה-לה מנצ'ה, קהילת מדריד, קסטיליה לאון, אראגון והמדינה הבאסקית בעד **צמצום המגבלות הקיימות תוך הבחנה בין מחוזות, יישובים ואפילו שכונות.** כך, קהילות שהצליחו להשתלט על המגפה יוכלו לצמצם את המגבלות הקיימות מהר יותר מהקהילות שנפגעו יותר ואינן בעלות שליטה על המצב באותה מידה.

צרפת

1. כלל ענפי המשק בצרפת עדיין מוגבלים, ופועלים בהתאם להנחיות הסגר הכללי שהוטלו ב-17 במרס. **הסגר הוארך ויימשך עד 11 במאי, אז תחל פתיחה הדרגתית של עסקים ושל מערכת החינוך.** תהליך החזרה לשגרה עשוי להידחות עוד אם הממשלה לא תצליח לעמוד ביעדים שהציבה לעצמה, ביניהם **הגדלה משמעותית של מספר הבדיקות היומי ואספקת מסכה לכל אזרח.** [27,38]

2. הנחיות לכלל ענפי המשק: [26,27]

- א. במסגרת הסגר הכללי אשר הוטל ב-17 במרס נקבע כי על כל העסקים המאפשרים זאת לעבור לעבודה מהבית, ויציאה מהבית לצורך העבודה תותר למטרות חיוניות אשר לא ניתן לדחותן.
- ב. לא הוגדרו קריטריונים אחידים להגדרת מטרה חיונית, ונראה כי היא נתונה להחלטת המעסיק.
- ג. בעסקים שבהם העובדים מגיעים פיזית לעבודה, על המעסיק לספק להם סביבה בטיחותית. סביבה כזו כוללת שמירה על מרחק של מעל מטר, אוורור קבוע של החדרים ואספקת ציוד חיטוי כגון אלכוהול, מגבונים ונייר טואלט.
- ד. יצוין כי מאחר שלא הייתה המלצה רשמית של רשויות הבריאות בנושא, **חל איסור על מדידת חום של עובדים בכניסה לעסק, משום שזו עשויה להיחשב כאפליה.**

3. **הנחיות עבור עבודה משרדית** (היי-טק, פיננסים, וכן עבודה משרדית הכוללת שירות לקוחות):

א. על ענפי העבודה המשרדית חלות ההגבלות הכלליות במשק, שבעיקרן עבודה מהבית. הענף צפוי לשוב לעבודה סדירה ב-11 במאי, עם תום הסגר.

ב. צרפת הודיעה על תוכנית כלכלית ייעודית לסיוע לחברות סטארטאפ, בסך 4 מיליארד יורו. זאת בנוסף לסיוע שמקבלים כלל העסקים הקטנים.^[27]

4. **עבודה במפעלים ובמחסנים:**

א. העבודה במפעלים רבים הושבתה, למעט מפעלים הנחשבים חיוניים כגון מפעלי אנרגיה, מים ופסולת. במפעלים אלה חלות ההנחיות הכלליות לעסקים אשר ממשיכים לפעול.^[28]

ב. תעשיית הנייר צומצמה, וכעת פועלים חלקים חיוניים בלבד (מוצרים כגון נייר טואלט, אריזות למוצרים חיוניים ועלוני הסברה). עם זאת, איגוד תעשיית הנייר בצרפת קורא להכיר בה כתעשייה חיונית.^[29]

ג. על אף שתעשיית הרכב הושבתה, מפעל טויוטה בצרפת הכריז כי הוא מתכנן לחזור לפעילות בהדרגה החל מ-21 באפריל, תוך שמירה על כללי הריחוק החברתי. בנוסף, תעשיית הרכב קוראת להשבה הדרגתית לפעולה של כלל המפעלים. נציין כי קיימת התנגדות בקרב עובדי מפעל טויוטה, הטוענים כי מדובר בצעד אשר יסכן אותם ומהווה הפרה של הסגר.^[30]

ד. שאר המפעלים המושבתים צפויים לשוב לעבודה ב-11 במאי, עם תום הסגר.

5. **מכירה קמעונאית בחנויות רחוב, בקניונים ובשווקים:**

א. לא נראו הבדלים בהנחיות בין חנויות הרחוב לבין חנויות בקניונים ובשווקים.

ב. העבודה ברוב החנויות ברחוב, בקניונים ובשווקים הושבתה, למעט חנויות בהן נמכרים מוצרים חיוניים. **החנויות המותרות בפתיחה הינן:** [27,33]

(1) חנויות מזון

(2) חנויות מחשבים וציוד תקשורת

(3) חנויות ציוד בניין

(4) חנויות עיתונים ומכשירי כתיבה

(5) חנויות ציוד רפואי, אורתופדי, אופטי

(6) חנויות מזון וציוד לחיות מחמד

(7) מכבסות

(8) מכונות אוטומטיות מחוץ לחנויות ולשווקים

ג. לטובת החנויות הפועלות, פורסמו המלצות לאמצעי זהירות. נראה כי מדובר בהנחיות שאינן נאכפות. בין ההמלצות: [31,32]

(1) הגבלת מספר הלקוחות בחנות

(2) עידוד תשלום ע"י כרטיס אשראי ובמכונות תשלום אוטומטיות

(3) העברת תשלום במזומן דרך כלי ייעודי

(4) חיטוי קבוע של העגלות, כפתורי מעליות, מעקי מדרגות

(5) חיטוי קבוע של ידיים, טלפונים, מיקרופונים, מקלדת ושאר המכשירים בשימוש הקופאים

(6) הפרדה בין הקופאי ללקוח באמצעות מסך שקוף בגובה 2 מ'

7) עדיפות למשלוחים או לתחנת איסוף מחוץ לחנות

8) סימונים פיזיים שיסייעו ללקוחות ולעובדים לשמור על מרחק של מעל מטר.

ד. חנויות שאינן מותרות בפתיחה רשאיות לסחור באמצעות משלוחים.

ה. **כלל החנויות צפויות להיפתח עם תום הסגר ב-11 במאי**, ביניהן חנויות בגדים, חנויות פרחים וחנויות "עשה זאת בעצמך". בחנויות אלה ככל הנראה יישמרו אמצעי הזהירות שנהגו בחנויות שפתוחות כיום.^[38]

6. שירותים בעבודה מקרוב:

א. חל איסור על שירותי עבודה מקרוב.^[33,34]

ב. **ב-11 במאי צפויים לשוב לספק שירותי עבודה מקרוב**, ובמסגרת זו מספרות יורשו להיפתח. טרם הוגדרו כללי הבטיחות שיחולו על שירותים אלה.^[38]

7. בתי מלון ושירותי הארחה ותיירות:

א. חל איסור על השכרת חדרים ומתן שירותי הארחה, אלא במקרים חריגים כגון חסרי בית וצוות רפואי.^[27]

ב. **בתי המלון ושירותי הארחה יישארו אסורים גם לאחר פתיחת הסגר ב-11 במאי**.^[38]

ג. הוראות מיוחדת לבעלי ועובדי בתי המלון שעדיין פועלים:^[35]

1) אוורור החדרים

2) ניקוי קפדני של כל הפריטים שבאים במגע עם יד אדם (ידיות, כפתורים, שלטים וכו')

3) איסור על ניעור מצעים

4) הימנעות ממגע של מצעים, מגבות או פריטים אחרים בחדר עם הפנים

5) הכנסת פרטי הבד שמשמשים את האורחים לכביסה במהירות האפשרית והפרדה מיטבית בין כביסה נקייה למלוכלכת

6) עבודה עם כפפות מגן ושטיפתן בין עבודה בחדרים שונים

7) אספקת ציוד חיטוי לעובדים

8) תדרוך כל העובדים על המצב והסברתו

8. **בילוי ופנאי עם קהל (קולנוע, תיאטרון, מוזיקה)** - חל איסור על קיום אירועים בנוכחות קהל. כל שירותי הפנאי והבידור אסורים בהחלט. איסור זה ימשיך עד להודעה חדשה, גם לאחר תום הסגר ב-11 במאי^[27,38].

9. **תחבורה ציבורית:**^[26,27]

א. כלל אמצעי התחבורה הציבורית נותרו בשימוש אך בתדירות נמוכה מהרגיל, כולל רכבות, אוטובוסים וחשמליות.

ב. כללי ההפעלה של התחבורה הציבורית כוללים:

1) ניקוי וחיטוי של כלי הרכב לפחות פעם ביום.

2) הפרדה של מטר וחצי לפחות בין הנהג לנוסעים.

3) איסור על עלייה וירידה של נוסעים מהדלת הקדמית (למעט ברכבות ובחשמליות).

4) תליית שלטים המודיעים על כללי הריחוק החברתי.

5) איסור על קניית כרטיסים מאדם, אלא במכונות האוטומטיות או באופן דיגיטלי בלבד.

ג. כללי ההפעלה עבור תחבורה לבעלי מוגבלויות, כולל מוניות ונהג שכור:

1) איסור על הנוסעים לשבת ליד הנהג.

2) אוורור קבוע של הרכב.

3) חובת הנוסעים להשליך את הפסולת שלהם.

4) חובת הנהג לחטא את הרכב לפחות פעם ביום.

10. **מערכת החינוך:** [27,33,36,37, 39]

א. **ממשלת צרפת החליטה לפתוח בהדרגה את מערכת החינוך החל מ-11 במאי**, לאחר שהייתה סגורה מאז 16 במרס. טרם גובשה החלטה בנוגע לתנאים המדויקים בהם תתבצע החזרה ולאופן ההדרגה.

ב. נראה כי **הראשונים שיחזרו ללימודים הם בתי הספר היסודיים**, אשר נפגעים משמעותית מהסגר, וכן **התיכונים המקצועיים** אשר בהם אחוז הנשירה מהלימודים גבוה. **האוניברסיטאות ככל הנראה לא ישובו לפעילות עד סוף הקיץ.**

ג. נראה כי גם בתי הספר שישובו ללימודים לא ילמדו במתכונת רגילה, אלא **בקבוצות קטנות בלבד**, וחלק מהלמידה תישאר מקוונת. נבחנות הגבלות נוספות, ביניהן **חיוב חבישת מסכה ע"י המורים והתלמידים**, **חיוב בתי הספר לספק סבון באופן קבוע**, ו**חיוב על שמירת מרחק בין התלמידים.**

ד. גם לאחר החזרה ללימודים, **אוכלוסיות בסיכון לא יגיעו לבית הספר**. בנוסף, ייתכן כי הורים אשר אינם מעוניינים לשלוח את ילדיהם לבית הספר יורשו לעשות זאת.

ה. כיום הלימודים ממשיכים באופן מקוון, תוך מתן פתרון מקומי עבור משפחות ללא אמצעים מתאימים.

ו. **ילדים של עובדים חיוניים אשר אין להם פתרון אחר רשאים להגיע לבית הספר, בכפוף למספר מגבלות:**

1) צמצום הצוות החינוכי ככל הניתן

2) עד 8-10 תלמידים בכיתה

3) הקפדה על כללי ההיגיינה והריחוק החברתי

4) חיטוי משטחים פעמיים ביום

ז. אין כוונה לבטל את החופש הגדול, והוא יתחיל ב-4 ביולי כמתוכנן.

רוסיה

1. **תקציב המחזות** - פוטין קבע (10 באפריל) כי על הממשלה הפדרלית לסייע למחזות השונים לעמוד בתקציבי החירום הנדרשים בזמן המשבר^[40]. העברת התקציבים עתידה להתבצע ב-25 באפריל, ולאחר מכן באופן חודשי לפי הצורך. פוטין החליט (15 באפריל) כי כ-9.64 מיליארד שקלים נוספים יועברו למחזות.

2. **כלכלה:**

א. עיריית סנט פטרסבורג הודיעה (10 באפריל) כי 22 אלף מעסיקים מכלל השוק **ישובו עם עובדיהם לעבוד** בהתאם להנחיות הבטיחות של עיריית סנט פטרסבורג^[41]. המעסיקים שלחו דו"חות המפרטים הסדרי עבודה

בטיחותיים במקומות העבודה. רבים מהשבים לעבודה יעשו זאת במתכונת של 'עבודה מהבית'.

ב. עם זאת, במוסקבה ראש העיר בהמלצת הרשות להגנת הצרכן (ROSPOTREBNADZOR), אשר ממונה על בריאות הציבור, אסר (11 באפריל) על קיום עבודה ועסקים לא-חיוניים, לרבות שירותי רפואה לא חיוניים, בין ה-13 באפריל ועד ל-19 באפריל, עם אפשרות להארכה, כדי להבטיח שלא יתפשט נגיף הקורונה^[42-43]. במסגרת זאת, נאסר (11 באפריל) גם על בנייה באתרים אשר אינם מתקנים רפואיים בתאריכים הללו^[44].

ג. ראש ממשלת רוסיה, מישוסטין, הודיע (11 באפריל) על פטור מתשלומי שכירות פדרליות (במתקנים וקרקעות בבעלות פדרלית) עבור עסקים אשר נחשבים כתעשיות בסכנה (תיירות, ספורט וכו') בחודשי אפריל, מאי ויוני^[45]. בנוסף, מישוסטין אישר (10 באפריל) כי כל משפחה עם ילדים מתחת לגיל 3 תזכה ל-5,000 רובל (כ-240 ₪) בחודש עבור כל ילד לחודשי אפריל, מאי ויוני^[46]. פוטין קבע (15 באפריל) כי יש לשלם לחברות קטנות ובינוניות כ-600 שקלים בחודש עבור כל עובד בחברתם^[47]. בנוסף, פוטין קבע כי יש להעביר למגזר התעופה כ-1.1 מיליארד שקלים על מנת לסייע למגזר.

3. תחבורה ציבורית

א. במוסקבה, ב-13 באפריל לאזרחים חולק אישורים דיגיטליים מסוג QR אשר מתירים להם להשתמש בכל סוגי התחבורה הציבורית והפרטית^[48-49]. ניתן לרכוש את האישור פעמיים בשבוע עבור צרכים אישיים וניתן לרכוש אישור יומי עבור נסיעות למתקני רפואה ספציפיים. במסגרת זאת, נהגים בתחבורה ציבורית מחויבים לבדוק את האישורים של הנוסעים באמצעות אפליקציה מיוחדת לפני עלייתם לרכב. מקור ברשתות האופה-ציונריות מסר כי ראש העיר ציין (12 באפריל) שמערכת האישורים לא תוכל לעמוד בעומס הבקשות הצפויות^[50]. בנוסף, נטען כי הקודים הינם הפרה של זכויות האזרחים מכיוון

שאילו הפכו לחובה אזרחית ללא אישור דמוקרטי. ברפובליקת טרטרסטאן, צומצמו הסיבות המוצדקות המאפשרות יציאה מן הבית עקב כך שאזרחים רבים ניצלו את מערכת האישורים והשיגו אישורים באמצעות הזנת נתונים כוזבים^[51]. לאחר יצירת האפליקציה במוסקבה, משרד התקשורת יצרה אפליקציה להנפקת אישורים^[52]. נכון לעכשיו, כמחצית ממחוזות רוסיה משתמשות בסוג כזה או אחר של אישורי תחבורה ותנועה^[53].

ב. במוסקבה, בין ה-13 ל-19 באפריל נאסר (12 באפריל) האפשרות לשכור רכבים פרטיים בכדי למנוע את התפשטות נגיף הקורונה^[54].

4. **משרד החינוך** - במוסקבה וסנט פטרסבורג, מצוין כי נכון לעכשיו (12 באפריל) אין צפי להחזיר תלמידים לבתי הספר עד לפחות ה-30 באפריל. בשאר המחוזות, ההחלטה לפי שיקול ראש המחוז. לפי משרד החינוך, 95% מהתלמידים הרוסיים לומדים במתכונת של לימוד מרחוק.

סימוכין

1. FQ (April 15, 2020) Coronavirus, le idee della task force per la fase 2: orari scaglionati in uffici pubblici, industrie e aziende. C'è il nodo del trasporto pubblico. Via libera ad autocertificazione digitale e app per tracciare contatti, il fatto quotidiano <https://www.ilfattoquotidiano.it/2020/04/15/coronavirus-le-idee-della-task-force-per-la-fase-2-orari-scaglionati-in-uffici-pubblici-industrie-e-aziende-ce-il-nodo-del-trasporto-pubblico-via-libera-ad-autocertificazione-digitale-e-app-pe/5770960/>
2. <https://www.openpolis.it/task-force-per-la-fase-2-un-invito-alla-trasparenza/>
3. *Dimito, Marco Conti e Rosario* (April 16, 2020) Coronavirus Fase 2, come ripartire: orari di lavoro scaglionati e bus con metà posti. E il nuovo decreto slitta, il messaggero https://www.ilmessaggero.it/italia/coronavirus_fase_2_cosa_riapre_quali_negoz_i_uffici_decreto_governo_news_oggi-5173296.html
4. <http://www.salute.gov.it/portale/nuovocoronavirus/dettaglioNotizieNuovoCoronavirus.jsp?lingua=italiano&menu=notizie&p=dalministero&id=4447>
5. Laganà -Sat, Gabriele(April 11, 2020) Coronavirus, the shops that reopen must change everything: here's ho, Il Giornale. <https://www.ilgiornale.it/news/cronache/coronavirus-ecco-cosa-dovranno-fare-negozi-e-uffici-vista-1853053.html>
6. Falliro, Paolo(April 15, 2020) Covid-19, tra fase 2 e scuola a distanza. Cosa pensano gli italiani nel report Swg, formiche. <https://formiche.net/2020/04/covid-fase-2-e-scuola-a-distanza-swg/>
1. <https://www.gov.uk/government/publications/further-businesses-and-premises-to-close/further-businesses-and-premises-to-close-guidance>
2. Conrad duncen, Coronavirus: We don't have a clear exit strategy, says scientist advising on UK response, independent, <https://www.independent.co.uk/news/health/coronavirus-lockdown-uk-end-when-exit-strategy-nhs-a9452341.html>
3. Chloe Taylor, UK's exit strategy from coronavirus lockdown could see young adults released first, cnbc, <https://www.cnbc.com/2020/04/10/coronavirus-uk-could-release-young-adults-from-lockdown-first.html>
4. Charlotte Ikonen, Coronavirus: Four-step 'exit strategy' to ease UK out of lockdown, the argus, <https://www.theargus.co.uk/news/18367835.coronavirus-four-step-exit-strategy-ease-uk-lockdown/>
5. <https://www.gov.uk/government/publications/guidance-to-employers-and-businesses-about-covid-19/guidance-for-employers-and-businesses-on-coronavirus-covid-19>

6. <https://www.gov.uk/government/publications/guidance-to-educational-settings-about-covid-19/guidance-to-educational-settings-about-covid-19>
7. <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-implementing-social-distancing-in-education-and-childcare-settings/coronavirus-covid-19-implementing-social-distancing-in-education-and-childcare-settings>
8. McDonald, Henry (8 April), Union Calls for Cash Payment Ban on UK Buses over Coronavirus, The Guardian, <https://www.theguardian.com/uk-news/2020/apr/08/union-calls-for-cash-payment-ban-on-uk-buses-over-coronavirus>
15. <https://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1001325449>
16. <https://www.zdf.de/nachrichten/politik/coronavirus-merkel-lockerung-coronavirus-massnahmen-100.html>
17. <https://www.tagesschau.de/newsticker/liveblog-coronavirus-donnerstag-101.html>
18. <https://www.n-tv.de/politik/Der-Lockerungsbeschluss-im-Wortlaut-article21716860.html>
19. Barragán, Carlos. (2020, April 08). La "estrategia de salida" contra el coronavirus que España ya vende a Europa. El Confidencial. https://www.elconfidencial.com/mundo/europa/2020-04-08/espana-coronavirus-gonzalez-laya-europa_2541488/
20. <https://www.lavanguardia.com/economia/20200411/48413360657/quien-puede-volver-trabajar-lunes-13-de-abril-2020-coronavirus-estado-de-alarma-espana-gobierno.html>
21. Ramón, Esteban. (2020, April 13). Coronavirus Vuelta al trabajo no esencial: "La responsabilidad de que se vaya a trabajar no puede ser de los empresarios". RTVE. <https://www.rtve.es/noticias/20200413/trabajo-no-esencial-vuelta-coronavirus/2011935.shtml>
22. Samper Ospina, Juanita. (2020, April 13). Sectores económicos no esenciales retoman actividades en España. El Tiempo. <https://www.eltiempo.com/mundo/europa/coronavirus-trabajadores-no-esenciales-vuelven-a-sus-actividades-en-espana-483662>
23. Borraz, Marta, et al. (2020, April 12). La vuelta al trabajo de algunos sectores no esenciales pone a prueba la estrategia de contención del coronavirus. El Diario. https://www.eldiario.es/sociedad/esenciales-estrategia-contencion-coronavirus-resultados_0_1015948433.html
24. https://www.lamoncloa.gob.es/serviciosdeprensa/notasprensa/presidencia/Paginas/2020/10042020_buenaspracticass.aspx
25. Lamet, Juanma, et al. (2020, April 13). Las CCAA piden una salida asimétrica del confinamiento. El Mundo.

<https://www.elmundo.es/espana/2020/04/13/5e934785fdddf09228b4640.html>

1. <http://www.inrs.fr/publications/juridique/focus-juridiques/focus-juridique-coronavirus.html>
2. <https://www.gouvernement.fr/info-coronavirus>
3. (17/03/2020), "L'USINE ENERGIE", L'Usine Nouvelle.
<https://www.usinenouvelle.com/article/covid-19-eau-potable-nucleaire-dechets-energie-ces-industries-qui-ne-peuvent-pas-s-arreter.N940996>
4. (20/03/2020), "ECONOMIE", L'Usine Nouvelle.
<https://www.usinenouvelle.com/editorial/covid-19-les-usines-papetieres-indispensables-et-pourtant-a-l-arret-alerte-paul-antoine-lacour.N943091>
5. (11/04/2020), "Coronavirus: le redémarrage de l'usine Toyota à Valenciennes fait des remous", Huffingtonpost.
https://www.huffingtonpost.fr/entry/coronavirus-le-redemarrage-dusine-toyota-a-valenciennes-fait-des-remous_fr_5e91eee5c5b6f7b1ea826cf0
6. https://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/covid-19conseils_caissier-iere_v2.pdf
7. <https://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/covid-19conseils-commercedetail.pdf>
8. <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000041746694&categorieLien=id#JORFARTI000041746714>
9. Berrod Nicola (03/04/2020), "Confinement : «Comment va-t-on se faire couper les cheveux ?»", La Parsien. <http://www.leparisien.fr/societe/confinement-comment-va-t-on-se-faire-couper-les-cheveux-03-04-2020-8293668.php>
10. https://travail-emploi.gouv.fr/IMG/pdf/covid-19conseils_femme_de_chambre.pdf
11. <https://www.education.gouv.fr/sites/default/files/2020-03/t-l-charger-la-lettre-de-jean-michel-blanquer-aux-recteurs-consignes-pour-l-ensemble-des-services-acad-miques---15-mars-2020-pdf--52053.pdf>
12. <https://www.education.gouv.fr/coronavirus-covid-19-informations-et-recommandations-pour-les-etablissements-scolaires-et-les-274253>
13. (15/04/2020), "Déconfinement : qu'aura-t-on le droit de faire le 11 mai ?", LCI.
<https://www.lci.fr/population/deconfinement-qu-aura-t-on-le-droit-de-faire-le-11-mai-2151061.html>
14. Carriat Julie (15/04/2020), "Les écoles vont rouvrir progressivement à partir du 11 mai : ce que l'on sait, ce que l'on ignore encore", Le Monde.
https://www.lemonde.fr/education/article/2020/04/15/les-questions-posees-par-la-reouverture-des-ecoles-ce-que-l-on-sait-ce-que-l-on-ignore-encore_6036695_1473685.html
40. <https://xn--80aesfpebagmfb1c0a.xn--p1ai/news/20200410-1018.html>
41. <https://www.gov.spb.ru/press/governor/186585/>
42. <https://xn--80aesfpebagmfb1c0a.xn--p1ai/news/20200411-1748.html>

43. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200410-2050.html>
44. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200410-2050.html>
45. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200411-1626.html>
46. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200410-1320.html>
47. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200415-1631.html>
48. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200412-0923.html>;
49. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200411-1944.html>
50. <https://24tm.ru/groups/russica2?page=1#wall>
51. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200412-1813.html>
52. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200412-1344.html>
53. <https://tass.com/world/1144899>
54. <https://xn--80aesfpebagmfblc0a.xn--p1ai/news/20200412-0910.html>